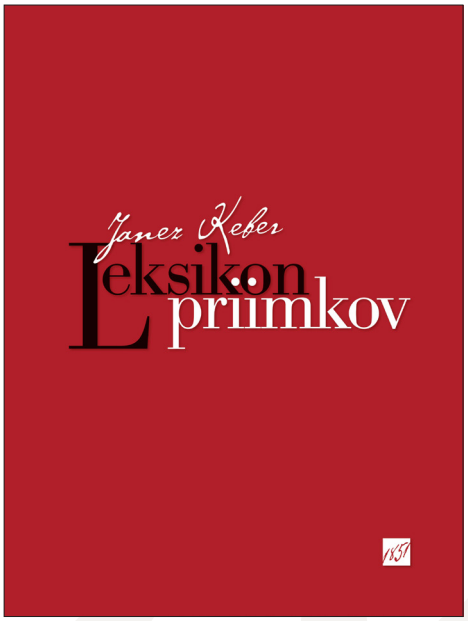
Celjska Mohorjeva družba
Prva slovenska založba

Izjemen opus slovenskih priimkov

Po Leksikonu imen *(Celjska Mohorjeva družba 1988, dopolnjene izdaje 1996, 2001, 2008) zdaj med Slovence prihaja tudi* Leksikon priimkov, *glede na svojo pomembnost že dolgo časa težko pričakovana knjiga.*

Slovar slovenskih priimkov je bil med najpomembnejšimi nalogami zapisan že ob ustanovitvi SAZU-ja in Inštituta za slovenski jezik pred 70 leti. Janez Keber se je v Etimološki in Leksikološki sekciji Inštituta kot raziskovalec ob rednem leksikografskem in leksikološkem delu za to nalogo kalil skoraj 40 let. Sodeloval je pri *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, pri slovarskem delu *Slovenskega pravopisa*, je avtor *Slovarja slovenskih frazemov* (2011), sodeloval je pri *Slovarčku jezikovnega izrazja*, od leta 1995 do 2008 je bil glavni urednik revije *Jezikoslovni zapiski*. Objavil je več kot tisoč člankov, razprav in publikacij.

Leksikon priimkov na skoraj tisoč straneh prinaša zapise o več kot 19.000 priimkih. Avtor v njem po treh desetletjih preverjanj v praksi pojasnjuje priimke glede na izvor in obliko, pogostnost in prostorsko razporejenost, prve ali zgodnje zapise v starih dokumentih oziroma virih, priimkovno podstavo in besedotvorno sestavo ter pomen. Leksikon je tako uporaben bodisi za poljudno bodisi za strokovno raziskovanje priimkov v Sloveniji.

Podatki o knjigi
- Naslov: Leksikon priimkov
- Avtor: Janez Keber
- Urednica: dr. Cvetka Rezar Mlakar
- Format: 210 mm x 280 mm
- Vezava: trda
- Število strani: 992
- ISBN: 978-961-278-520-8
- Cena: 75 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2021

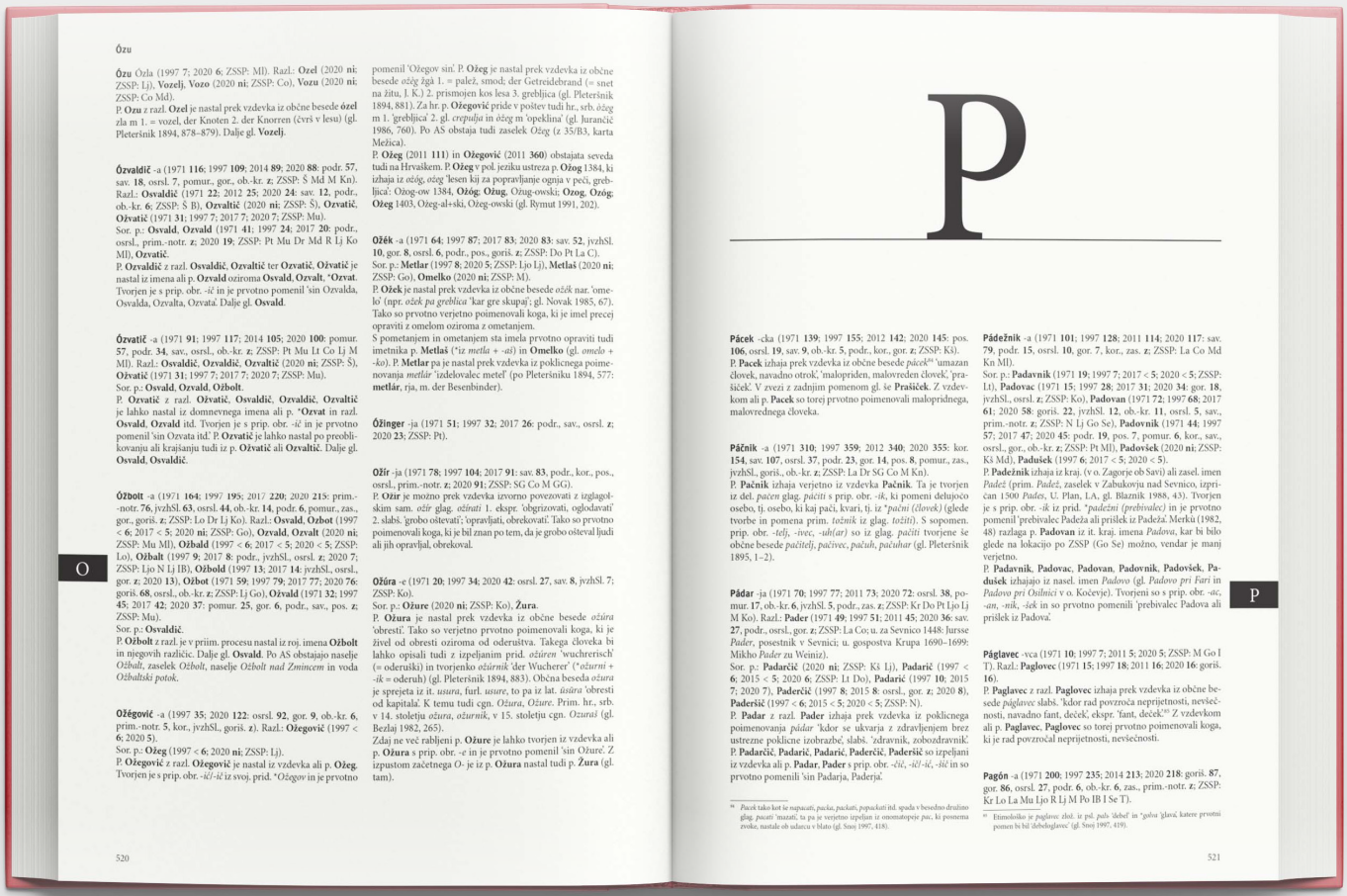
Kontakt
Uredništvo
T 03 426 48 00
urednistvo@celjska-mohorjeva.si

O avtorju

Janez Keber, slovenski jezikoslovec, imenoslovec, leksikolog, leksikograf, publicist in urednik, je slovenski kulturni prostor vidno zaznamoval z izjemnim raziskovalnim delom o imenih (*Leksikon imen*, Celjska Mohorjeva družba 1988, 1996, 2001, 2008), priimkih (*Leksikon priimkov*, Celjska Mohorjeva družba 2021) in frazemih (*Živali v pripodobah* I, II, Celjska Mohorjeva družba 1996, 1998; *Slovar slovenskih frazemov*, Založba ZRC 2011). Po diplomi na slavistiki Filozofske fakultete v Ljubljani je deloval na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Svoje raziskovanje je posvetil predvsem slovenskemu imenoslovju in frazeologiji, kot slovaropisec pa je sodeloval pri *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* in pri slovarskem delu *Slovenskega pravopisa 2001* ter pri *Slovarčku jezikovnega izrazja*. V letih 1994–2008 je bil tudi urednik glasila Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU *Jezikoslovni zapiski*, prve čisto jezikoslovne znanstvene revije v Sloveniji.

Iz knjige

Ožu

Žu Ožla (1997 7; 2020 6; ZSSP: Ml). Razl.: **Ozel** (2020 **ni**; ZSSP: Lj), **Vozelj**, **Vozo** (2020 **ni**; ZSSP: Co), **Vozu** (2020 **ni**; ZSSP: Co Md).
P. **Ožu** z razl. **Ozel** je nastal prek vzdevka iz občne besede **ózel** zla m 1. = vozel, der Knoten 2. der Knorren (čvrš v lesu) (gl. Pleteršnik 1894, 878–879). Dalje gl. **Vozelj**.

Ožvaldič -a (1971 **116**; 1997 **109**; 2014 **89**; 2020 **88**: podr. **57**, sav. **18**, osrsl. **7**, pomur., gor., ob.-kr. **z**; ZSSP: Š Md M Kn). Razl.: **Osvaldič** (1971 **22**; 2012 **25**; 2020 **24**: sav. **12**, podr., ob.-kr. **6**; ZSSP: Š B), **Ozvaltič** (2020 **ni**; ZSSP: S), **Ozvatič**, **Ožvatič** (1971 **31**; 1997 **7**; 2017 **7**; 2020 **7**; ZSSP: Mu).
Sor. p.: **Osvald**, **Ozvald** (1971 **41**; 1997 **24**; 2017 **20**: podr., osrsl., prim.-notr. **z**; 2020 **19**; ZSSP: Pt Mu Dr Md R Lj Ko Ml), **Ozvatič**.
P. **Ozvaldič** z razl. **Osvaldič**, **Ozvaltič** ter **Ozvatič**, **Ožvatič** je nastal iz imena ali p. **Ozvald** oziroma **Osvald**, **Ozvalt**, ***Ozvat**. Tvorjen je s prip. obr. *-ič* in je prvotno pomenil 'sin Ozvalda, Osvalda, Ozvalta, Ozvata'. Dalje gl. **Osvald**.

Ožvatič -a (1971 **91**; 1997 **117**; 2014 **105**; 2020 **100**: pomur. **57**, podr. **34**, sav., osrsl., ob.-kr. **z**; ZSSP: Pt Mu Lt Co Lj M Ml). Razl.: **Osvaldič**, **Ozvaldič**, **Ozvaltič** (2020 **ni**; ZSSP: Š), **Ožvatič** (1971 **31**; 1997 7; 2017 7; 2020 7; ZSSP: Mu).
Sor. p.: **Osvald**, **Ozvald**, **Ožbolt**.
P. **Ozvatič** z razl. **Ožvatič**, **Osvaldič**, **Ozvaldič**, **Ozvaltič** je lahko nastal iz domnevnega imena ali p. ***Ozvat** in razl. **Osvald**, **Ozvald** itd. Tvorjen je s prip. obr. *-ič* in je prvotno pomenil 'sin Ozvata itd.' P. **Ožvatič** je lahko nastal po preoblikovanju ali krajšanju tudi iz p. **Ožvatič** ali **Ozvaltič**. Dalje gl. **Osvald**, **Osvaldič**.

Ožbolt -a (1971 **164**; 1997 **195**; 2017 **220**; 2020 **215**: prim.-notr. **76**, jvzhSl. **63**, osrsl. **44**, ob.-kr. **14**, podr. **6**, pomur., zas., gor., goriš. **z**; ZSSP: Lo Dr Lj Ko). Razl.: **Osvald**, **Ožbot** (1997 < **6**; 2017 < 5; 2020 **ni**; ZSSP: Go), **Ozvald**, **Ozvalt** (2020 **ni**; ZSSP: Mu Ml), **Ožbald** (1997 < **6**; 2017 < 5; 2020 < 5; ZSSP: Lo), **Ožbalt** (1997 **9**; 2017 **8**: podr., jvzhSl., osrsl. **z**; 2020 7; ZSSP: Ljo N Lj IB), **Ožbold** (1997 **13**; 2017 **14**: jvzhSl., osrsl., gor. **z**; 2020 **13**), **Ožbot** (1971 **59**; 1997 **79**; 2017 **77**; 2020 **76**: goriš. **68**, osrsl., ob.-kr. **z**; ZSSP: Lj Go), **Ožvald** (1971 **32**; 1997 **45**; 2017 **42**; 2020 **37**: pomur. **25**, gor. **6**, podr., sav., pos. **z**; ZSSP: Mu).
Sor. p.: **Osvaldič**.
P. **Ožbolt** z razl. je v priim. procesu nastal iz roj. imena **Ožbolt** in njegovih različic. Dalje gl. **Osvald**. Po AS obstajajo naselje *Ožbalt*, zaselek *Ožbolt*, naselje *Ožbolt nad Zmincem* in voda *Ožbaltski potok*.

Ožégović -a (1997 **35**; 2020 **122**: osrsl. **92**, gor. **9**, ob.-kr. **6**, prim.-notr. **5**, kor., jvzhSl., goriš. **z**). Razl.: **Ožegović** (1997 < **6**; 2020 **5**).
Sor. p.: **Ožeg** (1997 < **6**; 2020 **ni**; ZSSP: Lj).
P. **Ožegović** z razl. **Ožegović** je nastal iz vzdevka ali p. **Ožeg**. Tvorjen je s prip. obr. *-ić/-ić* iz svoj. prid. **Ožegov* in je prvotno pomenil 'Ožegov sin'. P. **Ožeg** je nastal prek vzdevka iz občne besede *ožèg* žgà 1. = palež, smod; der Getreidebrand (= snet na žitu, J. K.) 2. prismojen kos lesa 3. grebljica (gl. Pleteršnik 1894, 881). Za hr. p. **Ožegović** pride v poštev tudi hr., srb. *ožeg* m 1. 'grebljica' 2. gl. *crepuđa* in *ožeg* m 'opeklina' (gl. Jurančič 1986, 760). Po AS obstaja tudi zaselek *Ožeg* (z 35/B3, karta Mežica).
P. **Ožeg** (2011 **111**) in **Ožegović** (2011 **360**) obstajata seveda tudi na Hrvaškem. P. **Ožeg** v pol. jeziku ustreza p. **Ożog** 1384, ki izhaja iz *ożóg*, *ożóg* 'lesen kij za popravljanje ognja v peči, grebljica': Ożog-ow 1384, **Ożóg**; **Ożug**, Ożug-owski; **Ozog**, **Ożóg**; **Ożeg** 1403, Ożeg-al+ski, Ożeg-owski (gl. Rymut 1991, 202).

Ožék -a (1971 **64**; 1997 **87**; 2017 **83**; 2020 **83**: sav. **52**, jvzhSl. **10**, gor. **8**, osrsl. **6**, podr., pos., goriš. **z**; ZSSP: Do Pt La C).
Sor. p.: **Metlar** (1997 **8**; 2020 5; ZSSP: Ljo Lj), **Metlaš** (2020 **ni**; ZSSP: Go), **Omelko** (2020 **ni**; ZSSP: M).
P. **Ožek** je nastal prek vzdevka iz občne besede *ožék* nar. 'omelo' (npr. *ožek pa greblica* 'kar gre skupaj'; gl. Novak 1985, 67). Tako so prvotno verjetno poimenovali koga, ki je imel precej opraviti z omelom oziroma z ometanjem.
S pometanjem in ometanjem sta imela prvotno opraviti tudi imetnika p. **Metlaš** (**iz metla + -aš*) in **Omelko** (gl. *omelo + -ko*). P. **Metlar** pa je nastal prek vzdevka iz poklicnega poimenovanja *metlár* 'izdelovalec metel' (po Pleteršniku 1894, 577: **metlár**, rja, m. der Besenbinder).

Žžinger -ja (1971 **51**; 1997 **32**; 2017 **26**: podr., sav., osrsl. **z**; 2020 **23**; ZSSP: Pt).

Žžir -ja (1971 **78**; 1997 **104**; 2017 **91**: sav. **83**, podr., kor., pos., osrsl., prim.-notr. **z**; 2020 **91**; ZSSP: SG Co M GG).
P. **Ožir** je možno prek vzdevka izvorno povezovati z izglagolskim sam. *ožír* glag. *ožírati* 1. ekspr. 'objrizovati, oglodavati' 2. slabš. 'grobo oštevati'; 'opravljati, obrekovati'. Tako so prvotno poimenovali koga, ki je bil znan po tem, da je grobo ošteval ljudi ali jih opravljal, obrekoval.

Ožúra -e (1971 **20**; 1997 **34**; 2020 **42**: osrsl. **27**, sav. **8**, jvzhSl. 7; ZSSP: Ko).
Sor. p.: **Ožure** (2020 **ni**; ZSSP: Ko), **Žura**.
P. **Ožura** je nastal prek vzdevka iz občne besede *ožúra* 'obresti'. Tako so verjetno prvotno poimenovali koga, ki je živel od obresti oziroma od oderuštva. Takega človeka bi lahko opisali tudi z izpeljanim prid. *ožúren* 'wuchrerisch' (= oderuški) in tvorjenko *ožúrnik* 'der Wucherer' (**ožurni + -ik* = oderuh) (gl. Pleteršnik 1894, 883). Občna beseda *ožura* je sprejeta iz it. *usura*, furl. *usure*, to pa iz lat. *ūsūra* 'obresti od kapitala'. K temu tudi cgn. *Ožura*, *Ožure*. Prim. hr., srb. v 14. stoletju *ožura*, *ožurnik*, v 15. stoletju cgn. *Ozurać* (gl. Bezlaj 1982, 265).
Zdaj ne več rabljeni p. **Ožure** je lahko tvorjen iz vzdevka ali p. **Ožura** s prip. obr. *-e* in je prvotno pomenil 'sin Ožure'. Z izpustom začetnega *O-* je iz p. **Ožura** nastal tudi p. **Žura** (gl. tam).

P

Pácek -cka (1971 **139**; 1997 **155**; 2012 **142**; 2020 **145**: pos. **106**, osrsl. **19**, sav. **9**, ob.-kr. **5**, podr., kor., gor. **z**; ZSSP: Ks).
P. **Pacek** izhaja prek vzdevka iz občne besede *pácek*[84] 'umazan človek, navadno otrok', 'malopridnen, malovreden človek', 'prašiček'. V zvezi z zadnjim pomenom gl. še **Prašiček**. Z vzdevkom ali p. **Pacek** so torej prvotno poimenovali malopridnega, malovrednega človeka.

Páčnik -a (1971 **310**; 1997 **359**; 2012 **340**; 2020 **355**: kor. **154**, sav. **107**, osrsl. **37**, podr. **23**, gor. **14**, pos. **8**, pomur., zas., jvzhSl., goriš., ob.-kr. **z**; ZSSP: La Dr SG Co M Kn).
P. **Pačnik** izhaja verjetno iz vzdevka **Pačnik**. Ta je tvorjen iz del. *pačen* glag. *páčiti* s prip. obr. *-sk*, ki pomeni delujoco osebo, tj. osebo, ki kaj pači, kvari, tj. iz **pačni človek)* (glede tvorbe in pomena prim. *tožnik* iz glag. *tožíti*). S sopomen. prip. obr. *-telj*, *-ivec*, *-uh(ar)* so iz glag. *páčiti* tvorjene še občne besede *pačitelj*, *pačivec*, *pačuh*, *pačuhar* (gl. Pleteršnik 1895, 1–2).

Pádar -ja (1971 **70**; 1997 **77**; 2011 **73**; 2020 **72**: osrsl. **38**, pomur. **17**, ob.-kr. **6**, jvzhSl. **5**, podr., zas. **z**; ZSSP: Kr Do Pt Ljo Lj M Ko). Razl.: **Pader** (1971 **49**; 1997 **51**; 2011 **45**; 2020 **36**: sav. **27**, podr., osrsl., gor. **z**; ZSSP: La Co; u. za Sevnico 1448: Jursse *Pader*, posestnik v Sevnici; u. gospostva Krupa 1690–1699: Mikho *Pader* zu Weinitz).
Sor. p.: **Padarčič** (2020 **ni**; ZSSP: Kš Lj), **Padarič** (1997 < **6**; 2015 < 5; 2020 **6**; ZSSP: Lt Do), **Padarić** (1997 **10**; 2015 **7**; 2020 7), **Paderčič** (1997 **8**; 2015 **8**: osrsl., gor. **z**; 2020 **8**), **Paderšič** (1997 < **6**; 2015 < 5; 2020 < 5; ZSSP: N).
P. **Padar** z razl. **Pader** izhaja prek vzdevka iz poklicnega poimenovanja *pádar* 'kdor se ukvarja z zdravljenjem brez ustrezne poklicne izobrazbe', slabš. 'zdravnik, zobozdravnik'.
P. **Padarčič**, **Padarič**, **Padarić**, **Paderčič**, **Paderšič** so izpeljani iz vzdevka ali p. **Padar**, **Pader** s prip. obr. *-čič*, *-ičl-ić*, *-šič* in so prvotno pomenili 'sin Padarja, Paderja'.

[84] *Pacek* tako kot še *napacati*, *packa*, *packati*, *popackati* itd. spada v besedno drulino glag. *pacati* 'mazati', ta pa je verjetno izpeljan iz onomatopeje *pac*, ki posnema zvoke, nastale ob udarcu v blato (gl. Snoj 1997, 418).

Pádežnik -a (1971 **101**; 1997 **128**; 2011 **114**; 2020 **117**: sav. **79**, podr. **15**, osrsl. **10**, gor. **7**, kor., zas. **z**; ZSSP: La Co Md Kn Ml).
Sor. p.: **Padavnik** (1971 **19**; 1997 7; 2017 < 5; 2020 < 5; ZSSP: Lt), **Padovac** (1971 **15**; 1997 **28**; 2017 **31**; 2020 **34**: gor. **18**, jvzhSl., osrsl. **z**; ZSSP: Ko), **Padovan** (1971 **72**; 1997 **68**; 2017 **61**; 2020 **58**: goriš. **22**, jvzhSl. **12**, ob.-kr. **11**, osrsl. 5, sav., prim.-notr. **z**; ZSSP: N Lj Go Se), **Padovnik** (1971 **44**; 1997 **57**; 2017 **47**; 2020 **45**: podr. **19**, pos. 7, pomur. **6**, kor., sav., osrsl., gor., ob.-kr. **z**; ZSSP: Pt Ml), **Padovšek** (2020 **ni**: ZSSP: Kš Md), **Padušek** (1997 **6**; 2017 < 5; 2020 < 5).
P. **Padežnik** izhaja iz kraj. (v o. Zagorje ob Savi) ali zasel. imen *Padež* (prim. *Padež*, zaselek v Zabukovju nad Sevnico, izpričan 1500 *Pades*, U. Plan, LA, gl. Blaznik 1988, 43). Tvorjen je s prip. obr. *-ik* iz prid. **padežni (prebivalec)* in je prvotno pomenil 'prebivalec Padeža ali prišlek iz Padeža'. Merkù (1982, 48) razlaga p. **Padovan** iz it. kraj. imena *Padova*, kar bi bilo glede na lokacijo po ZSSP (Go Se) možno, vendar je manj verjetno.
P. **Padavnik**, **Padovac**, **Padovan**, **Padovnik**, **Padovšek**, **Padušek** izhajajo iz nasel. imen *Padovo* (gl. *Padovo pri Fari* in *Padovo pri Oslinci* v o. Kočevje). Tvorjeni so s prip. obr. *-ac*, *-an*, *-nik*, *-šek* in so prvotno pomenili 'prebivalec Padova ali prišlek iz Padove'.

Páglavec -vca (1971 **10**; 1997 7; 2011 5; 2020 5; ZSSP: M Go I T). Razl.: **Paglovec** (1971 **15**; 1997 **18**; 2011 **16**; 2020 **16**: goriš. **16**).
P. **Paglavec** z razl. **Paglovec** izhaja prek vzdevka iz občne besede *páglavec* slabš. 'kdor rad povzroča neprijetnosti, nevšečnosti, navadno fant, deček, ekspr. 'fant, deček'[85] Z vzdevkom ali p. **Paglavec**, **Paglovec** so torej prvotno poimenovali koga, ki je rad povzročal neprijetnosti, nevšečnosti.

Pagón -a (1971 **200**; 1997 **235**; 2014 **213**; 2020 **218**: goriš. **87**, gor. **86**, osrsl. **27**, podr. **6**, ob.-kr. **6**, zas., prim.-notr. **z**; ZSSP: Kr Lo La Mu Ljo R Lj M Po IB I Se T).

[85] Etimološko je *páglavec* izšel. iz psl. *pálo* 'debel' in **golva* 'glava', katere prvotni pomen bi bil 'debeloglavec' (gl. Snoj 1997, 419).

3000 Celje, Prešernova ulica 23, T 03 426 48 00, F 03 426 48 10, Knjigarna: T 03 490 14 21, F 03 490 14 22
1000 Ljubljana, Nazorjeva ulica 1, T 01 244 36 52, F 01 244 36 75, Knjigarna: T 01 244 36 50
info@celjska-mohorjeva.si • www.mohorjeva.org